

ДОКУМЕНТОЛОГІЯ В СИЛАХ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ ПІД ЧАС ДІЇ ОСОБЛИВОГО ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ

DOCUMENTATION IN THE SECURITY AND DEFENSE FORCES DURING THE OPERATION OF THE SPECIAL RIGHT-WING REGIME OF MARTIAL LAW

**Рибницька О.М., викладач кафедри права Національної безпеки та правової роботи
Військово-юридичний інститут Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого**

В статті автор зазначає, що введення воєнного стану в Україні є важливим правовим режимом, призначеним для забезпечення національної безпеки та територіальної цілісності, незалежності під час збройного конфлікту. У дослідженні розглядається правова основа регулювання воєнного стану в Україні, яка в першу чергу складається з Конституції України та Закону України «Про правовий режим воєнного стану». У статті автором висвітлюється процедура запровадження воєнного стану, зокрема роль Президента України та Верховної Ради України (парламенту), а також значні правові наслідки, які виникають під час дії воєнного стану такі як, обмеження прав, свобод громадян, вплив на економіку та засоби масової інформації і тд. Завдяки аналізу одного за одним правового наслідку, зосереджує фокус на впливі особливого правового режиму воєнного стану на документологію сил безпеки і оборони. Автор досліджує національне законодавство, яке регулює питання документування та діловодства у правоохоронних органах та військових формуваннях. Зазначає, що головним способом фіксації і передачі розпорядчої та іншої інформації в системі управління є документ паперовий або електронний, і від того, наскільки ефективно організовано діловодство та документування в військовій частині, багато в чому залежать якість прийнятих рішень і загальний результат діяльності цілого державного органу. Автор акцентує увагу на тому, що правильне документальне забезпечення роботи в військовій частині ґрунтується на відповідній нормативно-правовій, нормативно-методичній базах – комплексі правових документів організаційного, інструктивного та методичного характеру. Переходячи до відомчих нормативно-правових актів зазначає, яким чином у зв'язку з дією воєнного стану може змінюватись регулювання процесів документології в силах безпеки і оборони. У висновках автор зазначає, що правові наслідки введення воєнного стану в Україні є комплексними і охоплюють широкий спектр питань, які потребують уважного аналізу та продуманих дій з боку держави та пропонує шляхи удосконалення методичних вказівок, нормативно-правових актів щодо регулювання питань документування та діловодства сил безпеки і оборони.

Ключові слова: документологія, документування, діловодство, воєнний стан, сили безпеки, сили оборони.

In the article, the author notes that the introduction of martial law in Ukraine is an important legal regime designed to ensure national security territorial integrity, and independence during an armed conflict. The study examines the legal basis for regulating martial law in Ukraine primarily consisting of the Constitution of Ukraine and the Law of Ukraine "On the Legal Regime of Martial Law". In the article, the author highlights the procedure for introducing martial law, in particular the role of the President of Ukraine and the Verkhovna Rada of Ukraine (parliament), as well as significant legal consequences that arise during martial law, such as restrictions on the rights and freedoms of citizens, impact on the economy and the media, etc. Through analyzing one legal consequence after another, the focus is on the impact of the special legal regime of martial law on the documentation of security and defense forces. The author examines national legislation that regulates the issues of documentation and record-keeping in law enforcement agencies and military formations. It notes that the main method of recording and transmitting administrative and other information in the management system is a paper or electronic document, and the quality of decisions made and the overall result of the entire state body's activities largely depend on how effectively office management and documentation are organized in a military unit. The author emphasizes that the correct documentation support for work in a military unit is based on the appropriate regulatory, legal, and methodological bases – a set of legal documents of an organizational, instructive, and methodological nature. Turning to departmental regulatory acts, he notes how the regulation of documentology processes in the security and defense forces may change due to the effect of martial law. In his conclusions, the author notes that the legal consequences of the introduction of martial law in Ukraine are complex and cover a wide range of issues that require careful analysis and thoughtful actions on the part of the state and suggests ways to improve methodological guidelines, regulatory and legal acts on the regulation of documentation and office management issues in the security and defense forces.

Key words: documentology, documentation, office management, martial law, security forces, defense forces.

Воєнний стан в Україні – це особливий правовий режим, що встановлюється у відповідь на загрози національній безпеці, територіальній цілісності та суверенітету держави. Його запровадження набуло особливої актуальності в контексті сучасних військових дій, які ведуться на території України, що зумовлені агресією з боку росії. У таких умовах правова система країни повинна адаптуватися до нових викликів, що передбачає необхідність вжиття заходів, які забезпечують безпеку держави та її громадян.

Актуальність дослідження документології в силах безпеки і оборони під час дії воєнного стану визначається не лише поточними подіями, а й їхнім історичним контекстом. Історія України свідчить про численні випробування, пов'язані з війнами, збройними конфліктами та зовнішніми загрозами, які вимагали негайного реагування з боку закону, ставали причинами реформування нормативно-правової системи. У зв'язку з цим, воєнний стан стає механізмом, що дозволяє державі забезпечувати свої стратегічні інтереси в умовах загрози, вносити корективи, доповнення до норм актів законодавства задля швидкого та юридично обґрунтованого подолання викликів та небезпек.

Об'єктом даного дослідження є документологія в силах безпеки і оборони, а предметом – правові наслідки, які

виникають у зв'язку з введенням особливого правового режиму воєнного стану та їх вплив на документування та діловодство правоохоронних органів та військових формувань. Дослідження також охоплює аналіз норм, які регламентують процедуру введення воєнного стану, а також обмеження, які можуть бути накладені на права і свободи громадян. Увагу буде приділено питанням правомірності таких обмежень, їх відповідності міжнародним стандартам прав людини, а також механізмам контролю за дотриманням правових норм під час дії воєнного стану.

Мета роботи полягає в системному аналізі документології в силах безпеки і оборони. Дослідження має на меті не лише теоретичний аналіз, а й практичні рекомендації щодо вдосконалення законодавства в цій сфері.

Методологічною основою дослідження є поєднання системного та правознавчого підходів. Системний підхід дозволяє охопити різні аспекти документології в силах безпеки і оборони, а правознавчий – проаналізувати конкретні правові норми та їх застосування на практиці.

Наукова новизна дослідження полягає в комплексному підході до аналізу документології в силах безпеки і оборони, а також в уточненні окремих аспектів правового регулювання в Україні.

Таким чином, дослідження документології в силах безпеки і оборони під час дії особливого правового режиму воєнного стану має важливе значення для розуміння механізмів створення, передавання та зберігання документів (інформації) задля забезпечення безпеки та правопорядку в державі, а також для формування обґрунтованих рекомендацій щодо удосконалення законодавства в цій сфері.

Перш ніж перейти до розгляду правового регулювання документології в силах безпеки і оборони, необхідно визначити підстави, причини, правову основу, обмеження прав, свобод, гарантій які застосовуються під час особливого правового режиму воєнного стану, що у свою чергу вносить корективи у систему національного законодавства. Правова основа воєнного стану в Україні є складним і багатограним елементом правової системи, що визначає порядок дій держави в умовах загрози національній безпеці. Введення воєнного стану регулюється як на конституційному, так і на законодавчому рівнях, що забезпечує стабільність і передбачуваність дій держави під час кризових ситуацій. Основними документами, що визначають цей процес, є Конституція України, Закон України «Про правовий режим воєнного стану» та ряд інших нормативно-правових актів, які деталізують процедуру і наслідки введення воєнного стану [1, с. 47]. Відповідно до статті 106 Конституції України, Президент має право на введення воєнного стану у разі загрози національній безпеці або агресії проти держави. Це положення підкреслює важливість президентської влади у прийнятті рішень, пов'язаних із захистом держави. Але запровадження воєнного стану можливе лише за умови попереднього отримання згоди Верховної Ради України, що є важливим елементом демократичного контролю. Врахування думки законодавчого органу свідчить про необхідність колегіального підходу до прийняття рішень, що стосуються безпеки країни [2, с. 34]. Закон України «Про правовий режим воєнного стану», прийнятий 2015 року, є основним нормативно-правовим актом, який регламентує порядок запровадження і дії воєнного стану [3]. Цей закон визначає чіткі критерії для введення воєнного стану, а також перелік прав і обов'язків держави, органів місцевого самоврядування та громадян у цей період. Наприклад, закон передбачає можливість введення обмежень на свободу пересування, право на проведення зборів, а також обмеження на проведення політичних акцій. Такі заходи спрямовані на забезпечення безпеки громадян і території України, проте вони також піднімають питання про баланс між безпекою і правами людини [4, с. 25].

Крім того, законодавство України містить ряд інших актів, що регулюють питання, пов'язані з безпекою держави. До них належать закони, що стосуються мобілізації, правових основ оборони, а також закони та відомчі нормативно-правові акти, що регулюють діяльність силових структур під час дії воєнного стану. Це дозволяє створити цілісну правову основу для дій держави в умовах військових конфліктів та загрози безпеці. Зокрема, важливою складовою є законодавче регулювання взаємодії між державними органами, яке має на меті ефективну координацію дій під час кризових ситуацій [5, с. 106]. Не менш важливим є і міжнародний аспект правового режиму воєнного стану. Україна є учасницею численних міжнародних угод, які регулюють права людини і основні свободи, навіть під час дії надзвичайних станів. Це зобов'язує державу дотримуватись стандартів, встановлених міжнародними документами, такими як Міжнародний пакт про громадянські і політичні права та Європейська конвенція з прав людини. У цьому контексті виникає питання про правомірність обмежень, що вводяться під час воєнного стану, оскільки вони мають бути обґрунтованими і пропорційними.

У підсумку, правова основа воєнного стану в Україні складається з багатьох рівнів і аспектів, що відображають як внутрішні, так і зовнішні чинники. Чітке регулювання цього

питання дозволяє Україні ефективно реагувати на зовнішні загрози, при цьому забезпечуючи дотримання прав і свобод своїх громадян. Важливим є також постійний моніторинг і вдосконалення законодавства в цій сфері, що дозволить країні адаптуватися до нових викликів та гарантувати правовий захист для всіх громадян навіть у складні часи.

Ініціатором введення воєнного стану є Президент України, який відповідно до статті 106 Конституції має право приймати такі рішення. Однак, для легітимності своїх дій, Президент повинен отримати попередню згоду Верховної Ради. Цей етап є критично важливим, оскільки він забезпечує колегіальність у прийнятті рішень, пов'язаних із захистом національних інтересів. Після завершення дискусії Верховна Рада голосує за введення воєнного стану. Якщо рішення приймається, воно підлягає негайному оприлюдненню [6, с. 36]. У разі затвердження Верховною Радою рішення про введення воєнного стану, Президент зобов'язаний терміново його оприлюднити. Оприлюднення є важливим етапом, оскільки воно забезпечує інформаційну прозорість і дозволяє громадянам ознайомитися з новим правовим режимом. Це включає в себе детальну інформацію про терміни дії воєнного стану, територію його застосування, а також можливі обмеження прав і свобод громадян. Після введення воєнного стану важливим є моніторинг і контроль за його виконанням. Верховна Рада, а також інші державні органи, зокрема Служба безпеки України та Міністерство внутрішніх справ, несуть відповідальність за дотримання законності і правопорядку в умовах дії цього режиму. Вони мають проводити регулярні перевірки та звітувати перед громадськістю про результати своєї діяльності, а також про вплив обмежень на права і свободи громадян. Період дії воєнного стану може бути продовжений за рішенням Верховної Ради, якщо загроза національній безпеці залишається актуальною [7, с. 93]. У процесі введення воєнного стану можуть виникнути обмеження прав і свобод громадян, що має бути ретельно обґрунтовано. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» передбачає, що такі обмеження мають бути тимчасовими, пропорційними та відповідати меті, задля якої вводиться воєнний стан. Це означає, що державні органи повинні дотримуватись принципу мінімізації втручання в права громадян, здійснюючи обмеження лише у тих випадках, коли це є абсолютно необхідним для забезпечення безпеки. Усі обмеження мають бути задокументовані і доведені до відома населення, що є важливим для забезпечення правового захисту громадян. У разі порушення їхніх прав, громадяни мають право на оскарження дій державних органів у судовому порядку, що підкреслює важливість дотримання прав людини навіть під час дії воєнного стану.

Введення воєнного стану в Україні супроводжується численними правовими наслідками, які впливають на всі аспекти життя суспільства. Ці наслідки стосуються не лише державних інститутів, а й звичайних громадян, їх прав і свобод, а також економіки держави. Одним із основних завдань правового режиму воєнного стану є забезпечення національної безпеки, що часто передбачає запровадження обмежень, які можуть бути сприйняті як загроза для прав людини. У цьому контексті важливо розглядати наслідки введення воєнного стану в різних аспектах, включаючи правове регулювання, безпеку, соціально-економічні фактори та міжнародні зобов'язання [8, с. 57].

Першим важливим наслідком введення воєнного стану є те, що з'являється можливість для держави впроваджувати специфічні обмеження прав і свобод громадян. Це може включати обмеження на свободу пересування, право на приватність, право на зібрання, а також інші громадянські права. Державні органи, такі як Міністерство внутрішніх справ, можуть отримати розширені повноваження для забезпечення правопорядку, що може включати введення комендантської години, контроль за перевезенням това-

рів і людей, а також перевірки документів у громадських місцях. Ці дії мають бути чітко обґрунтовані і відповідати нормам міжнародного права, що вимагає від держави дотримання принципів пропорційності та необхідності.

Другою важливою складовою є вплив на економіку. Введення воєнного стану може призвести до значних змін у діяльності підприємств, зокрема в тих сферах, які не пов'язані безпосередньо з обороною. Важливо, щоб економічні заходи, які впроваджуються під час воєнного стану, були зваженими та орієнтованими на відновлення стабільності в країні [9, с. 80].

Третій аспект – це контроль за діяльністю ЗМІ та інформаційний простір. В умовах воєнного стану держава може запроваджувати обмеження на інформацію, що публікується, з метою запобігання дезінформації та паніці серед населення. Важливо, щоб інформаційна політика держави під час воєнного стану була спрямована на забезпечення прозорості та підвищення довіри громадян до державних інституцій.

Четвертим важливим наслідком є посилення контролю з боку держави над стратегічними ресурсами, такими як паливо, продовольство, медичні засоби та інші критично важливі матеріали.

П'ятий аспект стосується міжнародних зобов'язань України. Введення воєнного стану не звільняє країну від виконання своїх міжнародних зобов'язань, зокрема в сфері прав людини. Україні необхідно забезпечити, щоб обмеження, які вводяться, відповідали міжнародним стандартам і були необхідними для захисту національної безпеки, а також захистити свої інтереси на міжнародній арені.

Ще одним аспектом, на який впливає запровадження воєнного стану, і який є об'єктом нашого дослідження, це документологія в силах безпеки і оборони, що є предметом особливої уваги. Оскільки потрібно забезпечити належне функціонування адміністративних та правових процесів у періоди кризових ситуацій. Згідно із Законом України «Про національну безпеку України» сили безпеки – правоохоронні та розвідувальні органи, державні органи спеціального призначення з правоохоронними функціями, сили цивільного захисту та інші органи, на які Конституцією та законами України покладено функції із забезпечення національної безпеки України; сили оборони – Збройні Сили України, а також інші утворені відповідно до законів України військові формування, правоохоронні та розвідувальні органи, органи спеціального призначення з правоохоронними функціями, на які Конституцією та законами України покладено функції із забезпечення оборони держави [10]. Аналізуючи вище викладене, у статті ми будемо досліджувати процеси документування та діловодства у правоохоронних органах та військових формуваннях, які входять до сил безпеки і оборони, а саме Державної прикордонної служби України, Національної гвардії України та Збройних Сил України. Головним способом фіксації і передачі розпорядчої та іншої інформації в системі управління є документ паперовий або електронний, і від того, наскільки ефективно організовано діловодство та документування в військовій частині, багато в чому залежить якість прийнятих рішень і загальний результат діяльності цілого державного органу. Правильне документальне забезпечення роботи в військовій частині ґрунтується на відповідній нормативно-правовій, нормативно-методичній базі – комплексі правових документів організаційного, інструктивного та методичного характеру. Нормативні і методичні документи з документології в кожній державній структурі (Міністерство оборони України, Міністерство внутрішніх справ та ін.) розробляються на основі відповідних законодавчих і нормативних актів. Відповідно до Закону України «Про інформацію» документування (створення документів) є обов'язковою умовою включення інформації в інформаційні ресурси [11]. В вищевказаному законі зазначається також, що докумен-

тування ведеться в порядку, встановленому органами державної влади, які відповідальні за організацію діловодства, стандартизацію документів. Державне регулювання поширюється не тільки на сферу документування, але й на організацію роботи з документами (діловодство). Відповідно до Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг», електронний документ – документ, інформація в якому зафіксована у вигляді електронних даних, включаючи обов'язкові реквізити документа. А електронний документообіг (обіг електронних документів) – це сукупність процесів створення, оброблення, відправлення, передавання, одержання, зберігання, використання та знищення електронних документів, які виконуються із застосуванням перевірки цілісності та у разі необхідності з підтвердженням факту одержання таких документів [12]. Не менш важливим є питання мови документів, таким чином відповідно до Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» мовою нормативних актів, документації, діловодства, команд, навчання, виховних заходів, іншого статутного спілкування та службової діяльності у Збройних Силах України та інших військових формуваннях, створених відповідно до закону, є державна мова [13]. Кабінет Міністрів України, органи виконавчої влади несуть відповідальність за організацію документування розробляючи відповідні нормативно-правові акти. Міністерство оборони України та Міністерство внутрішніх справ, як центральні органи виконавчої влади, розробляють та затверджують відповідні нормативно-правові акти, які регулюють питання документування та діловодства (документології) у своїх структурних підрозділах, таких як ЗСУ, ДПСУ, НГУ та інших. Наприклад у Державній прикордонній службі України документування управлінської інформації в здійснюється в електронній формі із застосуванням кваліфікованого електронного підпису, кваліфікованої електронної печатки та кваліфікованої електронної позначки часу, крім випадків наявності обґрунтованих підстав для документування управлінської інформації у паперовій формі, якими визнаються: документи, що містять інформацію з обмеженим доступом, вимога щодо захисту якої встановлена законом; електронні документи, що не можуть бути застосовані як оригінал згідно з вимогами закону; документи, вимога щодо опрацювання яких у паперовій формі встановлена актами Кабінету Міністрів України. Важливим елементом є використання систем електронного діловодства для реєстрації документів. Проте, у разі відсутності таких систем в окремих підрозділах ДПСУ, застосовується централізоване реєстрування через веб-модуль системи взаємодії або за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення для доповідних та службових записок. Під час дії воєнного стану допускається також використання паперових журналів або карток реєстрації, що є винятком, коли інші технології не можуть бути застосовані через специфіку ситуації. Тому органи ДПСУ мають адаптувати свої методи реєстрації документів до реалій воєнного часу, забезпечуючи оперативність та збереження важливих даних в умовах обмежених ресурсів [14]. Також, у Національній гвардії України, питання документології регулює відомчий нормативно-правовий акт, а саме Інструкція з документування управлінської інформації та організації роботи з документами в Національній гвардії України в паперовій формі: затверджено наказом командувача Національної гвардії України від 30.11.2020 № 511, яка встановлює вимоги щодо документування управлінської інформації та організації роботи з документами створеними в паперовій формі, у Головному управлінні Національної гвардії України та оперативно-територіальних об'єднаннях, з'єднаннях, військових частинах (підрозділах), вищих військових навчальних закладах, навчальних військових частинах (центрах), базах, закладах охорони здоров'я та установах безпосе-

реднього підпорядкування, уключаючи їх підготовку, рес-трацію, облік і контроль за виконанням [15]. Організація документології в Збройних Силах України регулюється Інструкцією з діловодства у Збройних Силах України: затверджено Наказ Головнокомандувача

Збройних Сил України від 31 січня 2024 № 40, у якій зазначається, що основною формою діловодства у Збройних Силах України є електронна. Проходження в діловодстві Збройних Сил України одного і того самого документа в електронній та паперовій формі не допускається [16]. Аналізуючи вищевказані Інструкції, слід зазначити, що вони прийняті відповідно і на виконання норм Законів України, мають свої особливості, однак введені в дію з єдиною метою. Таким чином, не зважаючи на перебої в роботі критичної інфраструктури, під час дії воєнного стану, у кожній військовій частині сил безпеки і оборони документування та діловодство (в паперовій та/або електронній формі) повинні бути організовані на високому виконавчому рівні. Адаже як вже зазначалось вище, якісне, швидке, юридично-правильне створення документу відіграє важливу роль у прийнятті управлінських рішень, виконанні бойових завдань, забезпеченні безпеки і незалежності.

Отже, правові наслідки введення воєнного стану в Україні є комплексними і охоплюють широкий спектр питань, які потребують уважного аналізу та продуманих дій з боку держави. Одним з таких питань є документування в силах безпеки і оборони. Відповідно до чинного законодавства, документ має однакову юридичну силу незалежно від того чи створений він в паперовій чи електронній формі, окрім випадків зазначених в законі. Документологія в військовій сфері має особливо важливе значення під час дії воєнного стану, адже забезпечує передавання збереження, доведення до адресата необхідної інформації. З метою покращення організації документування і діловодства в правоохоронних органах та військових формуваннях під час дії воєнного стану державі необхідно забезпечувати сили безпеки і оборони необхідними комунікаціями для обміну та передачі документів (інформації, даних); розробити єдині методичні вказівки для ведення документування та діловодства у силах безпеки і оборони під час дії воєнного стану, що у свою чергу сприяло б покращенню та полегшенню комунікації між ЗСУ, ДПСУ, НГУ та іншими правоохоронними органами та військовими формуваннями.

ЛІТЕРАТУРА

1. Качор М. І. Воєнний стан в Україні: правові, соціальні та економічні наслідки. *Юридичний вісник України*. 2022. № 7. С. 45–49.
2. Тихий В. А. Проблеми реалізації прав людини під час воєнного стану в Україні. *Економіка та право*. 2022. № 5. С. 32–39.
3. Про правовий режим воєнного стану: Закон України *Відомості Верховної Ради*. 2015, № 28, ст. 250. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 10.12.2024).
4. Поляков І. С. Воєнний стан та права людини: український досвід. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2022. № 1(135). С. 25–30.
5. Олійник Р. О. Вплив воєнного стану на діяльність органів влади в Україні. *Наукові записки Національної академії внутрішніх справ*. 2023. № 3. С. 101–109.
6. Стрельцов К. В. Аналіз правового регулювання воєнного стану в Україні: виклики та перспективи. *Вісник юридичної академії*. 2023. № 2(88). С. 34–40.
7. Лисенко С. В. Обмеження прав і свобод людини в умовах воєнного стану: міжнародно-правові аспекти. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2023. № 1. С. 89–94.
8. Буроменський В. І. Правовий режим воєнного стану в Україні: теоретичні аспекти. *Право України*. 2023. № 6. С. 55–61.
9. Шевченко А. П. Ефективність правового регулювання воєнного стану в Україні: проблеми та рішення. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2022. № 1(62). С. 78–83.
10. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>. (дата звернення 15.12.2024).
11. Про інформації : Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>. (дата звернення 15.12.2024).
12. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22.05.2003 № 851-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text>. (дата звернення 16.12.2024).
13. Про забезпечення функціонування української мови як державної : Закон України від 25.04.2019 № 2704-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text> (дата звернення 16.12.2024).
14. Інструкція з діловодства в Державній прикордонній службі України : затверджено наказом Адміністрації Держприкордонслужби України від 31 грудня 2020 року № 144.
15. Інструкція з документування управлінської інформації та організації роботи з документами в Національній гвардії України в паперовій формі: затверджено наказом командувача Національної гвардії України від 30.11.2020 № 511.
16. Інструкцією з діловодства у Збройних Силах України : затверджено Наказ Головнокомандувача Збройних Сил України від 31 січня 2024 № 40.